

מבט לאיראן

1- 18 באוקטובר 2020

עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

◀ **נמשכים המגעים בין איראן לרוסיה סביב תהליך ההסדרה בסוריה:** בהמשך לביקורו של שר החוץ האיראני במוסקבה בסוף ספטמבר, נפגש שגריר איראן ברוסיה עם סגן שר החוץ הרוסי ודן עימו בהתפתחויות בסוריה. בתוך כך, הצהיר דובר משרד החוץ האיראני, כי פגישה בין נציגי איראן, רוסיה ותורכיה במסגרת תהליך אסטנה צפויה להתכנס עד סוף אוקטובר, ככל הנראה בדרג סגני שר החוץ.

◀ גופותיהם של שמונה לוחמי משמרות המהפכה, שנהרגו באזור העיירה ח'אן טומאן שמדרום-מערב לחלב, אותרו וזוהו. זאת, במסגרת פעילות נמשכת של משמרות המהפכה בסוריה לאיתור כמה עשרות לוחמים איראנים נעדרים ממלחמת האזרחים בסוריה.

◀ **מקורות תקשורת בעיראק דיווחו, כי מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, אסמאעיל קאא'ני, ביקר בבגדאד** ונפגש עם בכירי המיליציות השיעיות על רקע מגעים נמשכים בין הממשל העיראקי, המיליציות השיעיות העיראקיות והממשל בטהראן. המגעים התנהלו בשבועיים האחרונים בעקבות האיום, ששיגרה ארצות הברית לבגדאד לסגור את שגרירותה בבגדאד ולפעול צבאית נגד המיליציות השיעיות הפרו-איראניות. בתוך כך, הצהיר דובר המיליציה העיראקית הפרו-איראנית "גדודי חזבאללה" על הפסקת אש על תנאי, במסגרתה יושעו המתקפות נגד יעדים אמריקאים בעיראק כדי לאפשר קביעת לוח זמנים לנסיגת הכוחות האמריקאים מעיראק. הודעת המיליציות הפרו-איראניות על הפסקת אש זמנית עשויה להעיד על **רצונה של איראן להימנע מהסלמה מול ארצות הברית בעיראק, לכל הפחות עד לבחירות לנשיאות ארצות הברית בראשית נובמבר 2020.**

◀ נגיד הבנק המרכזי האיראני ביקר בבגדאד והצהיר, כי שתי המדינות הגיעו להסכם בנוגע לשחרור כספים איראנים בסך כחמישה מיליארד דולרים, המוקפאים בעיראק בשל הסנקציות הכלכליות בתמורה לייבוא סחורות חיוניות על-ידי איראן. הנגיד, שכבר ביקר בעיראק במחצית יוני 2020, לא התייחס ללוחות הזמנים ליישום ההסכם.

◀ פאא'זה האשמי, בתו של נשיא איראן לשעבר, אכבר האשמי רפסנג'אני, ופעילה רפורמיסטית בולטת, קראה בהתבטאות חריגה לבחינה מחודשת של מדיניות ארצה כלפי ישראל מתוך הכרה במציאות האזורית והבינלאומית ובהתבסס על האינטרסים הלאומיים האיראנים. דבריה עוררו, כצפוי, ביקורת חריפה מצד חוגים שמרנים באיראן.

המעורבות האיראנית בסוריה

◀ סוכנות הידיעות Step News Agency, המזוהה עם האופוזיציה הסורית, דיווחה (10 באוקטובר 2020), כי תגבורות צבאיות של משמרות המהפכה הגיעו לאזור אלבוכמאל דרך מעבר אלקאא'ים שבין סוריה לעיראק. התגבורות כללו 25 כלי רכב צבאיים, עשרה נגמ"שים, חמש משאיות, ציוד תקשורת וכלי רכב משוריינים עם מקלעים כבדים. על-פי הדיווח, יעד התגבורות הוא בסיס אמאם עלי שבדרום אלבוכמאל. עוד נמסר בדיווח, שמהימנותו אינה ברורה, כי הכוחות האיראנים מנעו מכוחות המשטר הסורי להתקרב לכוחות המתוגברים ואף לצלמם.

◀ שגריר איראן ברוסיה, כאט'ם ג'לאלי (Kazem Jalali), נפגש ב-12 באוקטובר 2020 עם סגן שר החוץ הרוסי, סרגיי ורשנין, ודן עמו בהתפתחויות בסוריה ובאזור וביחסים בין שתי המדינות. במהלך הפגישה דנו השניים במצב באדלב, בהמשך תהליך ההסדרה בסוריה, בסוגיית הפליטים הסורים ובתיק הנשק הכימי של סוריה. השניים הדגישו את הצורך בהמשך ההתייעצויות ושיתוף הפעולה בין מוסקבה וטראן סביב ההתפתחויות באזור. בתוך כך, אמר דובר משרד החוץ האיראני, סעיד ח'טיבזאדה (Saeed Khatibzadeh), במסיבת העיתונאים השבועית שלו, כי תהליך אסטנה להסדרה בסוריה נמשך וכי פגישת נציגי איראן, רוסיה ותורכיה, ככל הנראה בדרג סגני שרי חוץ, צפויה להתכנס עד סוף אוקטובר כדי לדון במצב באדלב ובמזרח פרת ובענייני החוקה (פארס, 13 באוקטובר 2020).

פגישת שגריר איראן במוסקבה עם סגן שר החוץ הרוסי (פארס, 13 באוקטובר 2020)

◀ סגן שר התעשייה האיראני וראש הארגון לפיתוח מסחר, חמיד זאדבום (Hamid Zadboum), אמר בריאיון לערוץ הטלוויזיה האיראני בשפה הערבית אלעאלם (4 באוקטובר 2020), כי איראן מעוניינת למלא תפקיד בשיקומן הכלכלי של עיראק וסוריה וכי חברות איראניות המספקות שירותים טכניים והנדסאים פועלות כעת בשתי מדינות אלה. הוא ציין, כי איראן רואה בשיקום עיראק, סוריה וכל מדינה מוסלמית אחרת חובה דתית ומוכנה לסייע לכל מדינה הזקוקה לסיוע תשתיתי. זאדבום הוסיף, כי איראן מעורבת בפרויקטים בתחום כריית מחצבים וחקלאות והקימה את לשכת המסחר הגדולה ביותר בדמשק. חברות איראניות פועלות, לדבריו, גם בעיראק בתחומי תחנות כוח, סלילת כבישים ובינוי. הוא ציין, עם זאת, כי הפעילות האיראנית בעיראק נתקלת בקשיים, בהם עיכובי תשלומים.

◀ האחראי לענייני חללי מלחמה במשמרות המהפכה, אבו-אלקאסם שריפי (Abolqasem Sharifi), עדכן ב-11 באוקטובר 2020, כי גופותיהם של שמונה לוחמי משמרות המהפכה, שנהרגו באזור העיירה ח'אן טומאן שמדרום-מערב לחלב, אותרו וזוהו באמצעות בדיקות DNA. הוא ציין, כי הגופות אותרו על-ידי צוות חקירה של משמרות המהפכה, שפעל באזור במשך מספר חודשים, והוחזרו לאיראן (אילנ"א, 11 באוקטובר 2020).

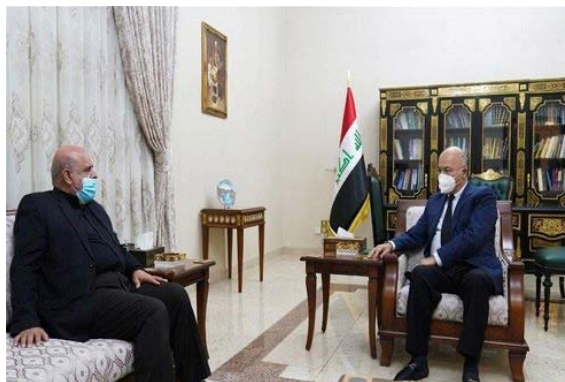

טקס ההלוויה בעיר משהד של לוחמי משמרות המהפכה, שגופותיהם אותרו וזוהו באזור ח'אן טומאן (משרק ניוז (Mashregnews), 12 באוקטובר 2020).

המעורבות האיראנית בעיראק

◀ מקורות תקשורת בעיראק דיווחו (9 באוקטובר 2020), כי מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, אסמאעיל קאא'ני, הגיע לביקור בבגדאד ונפגש עם בכירי המיליציות השיעיות. קיום הביקור לא אושר על-ידי מקורות איראנים. ברקע לביקור האפשרי מגעים, שהתנהלו בשבועיים האחרונים בין הממשל העיראקי, המיליציות השיעיות העיראקיות והממשל בטהראן בעקבות האיום, ששיגרה ארצות הברית לבגדאד לסגור את שגרירותה בבגדאד ולפעול צבאית נגד המיליציות השיעיות הפרו-איראניות. זאת, בעקבות המשך ההתקפות מצד המיליציות על יעדים אמריקאים במדינה. על רקע מגעים אלה, מסר הדובר הרשמי של המיליציה העיראקית הפרו-איראנית "גדודי חזבאללה", עלי אלעסכרי, ב-10 באוקטובר 2020, כי קבוצת "ההתנגדות" בעיראק הסכימו להפסקת אש על תנאי, במסגרתה יושעו המתקפות נגד יעדים אמריקאים בעיראק כדי לאפשר לכוחות האמריקאים לסגת מהמדינה. הוא איים, עם זאת, כי "ההתנגדות" תמשיך בפעילותה הצבאית בכל הכלים העומדים לרשותה אם לא ייקבע לוח זמנים לנסיגת האמריקאים מעיראק (תסנים, 12 באוקטובר 2020).

◀ נשיא עיראק, ברהם צאלח, נפגש ב-3 באוקטובר 2020 עם שגריר איראן בבגדאד, אירג' מסג'די (Iraj Masjedi), ודן עימו בהתפתחויות האחרונות בעיראק וביחסים בין שתי המדינות. בהודעה, שפרסמה לשכת נשיא עיראק לאחר הפגישה, נאמר, כי שני הצדדים הדגישו את תמיכתם בצעדים בהם נוקטת ממשלת עיראק כדי להגן על הנציגויות הדיפלומטיות במדינה ולאכוף את החוק ודנו בצורך להפחית את המתיחות באזור. מסג'די ציין בפגישה, כי איראן תומכת ביציבותה של עיראק וחותרת לחזק את קשריה עם בגדאד בתחומים החברתיים והכלכליים השונים (מהר, 4 באוקטובר 2020).

פגישת נשיא עיראק עם שגריר איראן בבגדאד (מהר, 4 באוקטובר 2020).

◀ נגיד הבנק המרכזי, עבד אלנאצר המתי (Abdolnaser Hemmati), יצא ב-12 באוקטובר 2020 לביקור בבגדאד בראש משלחת בנקאית ומסחרית על מנת לדון עם בכירים בנקאיים וכלכליים עיראקים בשחרור הכספים האיראנים המוקפאים בבנקים עיראקים. מדובר בכמה מיליארדי דולרים מיצוא גז וחשמל מאיראן לעיראק המוקפאים בעיראק בשל הסנקציות הכלכליות, שהשיתה ארצות הברית על איראן, ושטהראן מבקשת לנצל לרכישת סחורות, שאינן נתונות תחת סנקציות. בתום ביקורו הצהיר המתי, כי הושג הסכם בין איראן לבנק המרכזי ולבנק המסחר העיראקים בנוגע להפשרת הכספים האיראנים בתמורה לרכישת מוצרים בסיסיים על-ידי איראן. הוא לא פירט, עם זאת, בנוגע ללוחות הזמנים ליישום ההסכם. המתי ציין, כי במהלך פגישתו עם נגיד הבנק המרכזי העיראקי, מצטפא ע'אלב מח'יף (Mustafa Ghaleb Mukhif), ועם נגיד בנק הסחר העיראקי, סאלם ג'ואד עבד אלהאדי צ'לבי (Salem Jawab Abd al-Hadi Chalabi), נידונו יחסי המסחר בין שתי המדינות. המתי נפגש גם עם ראש ממשלת עיראק, מצטפא אלכאט'מי, שבירך על ההסכם שהושג בין ראשי הבנקים והבטיח לעקוב אחר יישומו באופן שוטף. המתי הביע תקווה, כי ההסכם יאפשר להרחיב את הקשרים הכלכליים והבנקאיים בין שתי המדינות (מהר, 12 באוקטובר). במסיבת עיתונאים, שקיים ב-14 באוקטובר 2020, עדכן המתי, כי סכום הכסף, שעל שחרורו הוחלט, הוא כחמישה מיליארד דולרים (פארס, 14 באוקטובר 2020).

◀ זהו ביקורו השני של המתי בעיראק בחודשים האחרונים. בביקורו הקודם, במחצית יוני 2020, דן נגיד הבנק המרכזי האיראני עם עמיתו העיראקי באפשרות להפעיל מנגנון פיננסי משותף, שיאפשר לאיראן לנצל את מקורותיה הכספיים בעיראק כדי לייבא מוצרים בסיסיים שאינם תחת סנקציות, בהם מזון ותרופות. בשנה שעברה נחתם הסכם בין הבנקים המרכזיים בשתי המדינות לחיזוק שיתוף הפעולה ביניהם.

**פגישת נגידי הבנקים המרכזיים של איראן ועיראק
(תסנים, 12 באוקטובר 2020)**

◀ שר התחבורה העיראקי, חסין בנדר אלשבלי (Hussein Bandar Al-Shibli), הודיע על חידוש הטיסות בין איראן ועיראק החל מ-12 באוקטובר 2020. הטיסות יחודשו בין בגדאד ונג'ף לטהראן ולמשהד תוך שמירה על הנחיות הבריאות לנוכח התפרצות הקורונה (איסנ"א, 11 באוקטובר 2020). כלל הטיסות בין עיראק לאיראן בוטלו החל מ-25 בספטמבר על רקע הגידול בשיעור התחלואה בקורונה מאיראן ומאמצי שלטונות עיראק למנוע את הגעתם בדרך האוויר של עולי רגל איראנים לטקסי הארבעין (העלייה לרגל למקומות הקדושים השיעים בעיראק בסיום ימי האבלות על מותו של האמאם השיעי חוסיין).

המעורבות האיראנית בזירה הפלסטינית

◀ פא'זה האשמי (Faezeh Hashemi), בתו של נשיא איראן לשעבר, אכבר האשמי רפסנג'אני, קראה בהתבטאות חריגה לבחינה מחודשת של מדיניותה הרשמית של איראן כלפי ישראל. בריאיון לעיתון הרפורמיסטי "ארמאן-י מלי" (Arman-e Melli, 6 באוקטובר 2020), שעסק ברובו בזכויות הנשים בארצה, נשאלה האשמי, הנחשבת לפעילה בולטת במחנה הרפורמיסטי האיראני ולמבקרת חריפה של מדיניות המשטר, לעמדתה בנוגע להסכם הנורמליזציה בין ישראל לאיחוד האמירויות ולבחרין. האשמי השיבה כי לא ניתן אומנם להסתיר את העובדה כי "המשטר הציוני" כבש את האדמות הפלסטיניות והשתלט על פלסטין בתמיכת האנגלים, ובשיתוף פעולה עם חלק מהפלסטינים, תוך שימוש בהרג ובדיכוי. עם זאת, היא הדגישה כי לא ניתן להתעלם מההתפתחויות ההיסטוריות מאז כינון ישראל ב-1948 וכי יש להתאים את המדיניות האיראנית לשינויים בזירה העולמית. לדבריה, מדינות רבות חולקו והתאחדו לאורך ההיסטוריה ושינויים רבים התחוללו תוך כדי מלחמה או בעקבות הסכמי שלום. זאת ועוד, האשמי ציינה כי התמיכה בפלסטינים היא חשובה, אך אין כל הבדל בין דיכוי הפלסטינים על ידי ישראל לדיכוי ולהרג מוסלמים בסוריה, בסין או בצ'צ'ניה שברוסיה, שעמן מקיימת טהראן קשרים הדוקים. היא הצביעה גם על היחסים הטובים בין איראן לוונצואלה, לקובה ולקוריאה הצפונית חרף ההבדלים האידיאולוגיים ביניהן. לטענת האשמי, לא ניתן להתעלם מקיומה של ישראל במזרח התיכון בשעה שקטאר ועומאן, שעמן מקיימת איראן קשרים ידידותיים, תומכות בעצמן בהסכמים בין ישראל לאמירויות ולבחרין. ישראל להוטה לנרמל את יחסיה עם מדינות מוסלמיות ועמדת איראן צריכה להתבסס על האינטרסים הלאומיים שלה, ועל הצורך להגן על זכויות העם האיראני ומשאביה הלאומיים.

**פאא'זה האשמי, בתו של נשיא איראן לשעבר
(ח'בר אונליין, 6 באוקטובר 2020)**

◀ דברי האשמי עוררו, כצפוי, ביקורת חריפה מצד חוגים שמרנים באיראן. יועצו לעניינים בינלאומיים של יו"ר המג'לס, חסין-אמיר עבדאללהיאן (Hossein Amir Abdollahian), תקף בחריפות את דברי האשמי. בהתייחסותו לפרסום דבריה של האשמי בעיתון "ישראל היום" אמר עבדאללהיאן, כי הצהרותיה בנוגע ל"משטר הישראלי המזויף המאיים על השלום והביטחון באזור" אינן נכונות ואינן נבונות ושימחו את "הציונים הטרוריסטים". הוא הוסיף, כי אביה של פאא'זה, הנשיא לשעבר האשמי רפסנג'אני, תמך בפלסטין מצעירותו וכי עליה לתקן את דבריה (פרדא ניוז, 13 באוקטובר 2020).